

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentissimis Dei

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1701

VD18 90029526

Consult. VIII. De Personâ Filij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45487

huc mihi, ut tantum amem te, quantum es amabilis. O Pater cœlestis, an nunquam ergò erit, ut perfectè amem bonitatem, quæ tantum amat me? Aufer à me, o amabilis Pater, aufer à me meum hoc cor marmoreum, & pro eo da mihi cor totum

igneum, vel aufer mihi vitam: quia vivere amplius nolo, nec momento super terram, nisi ut tibi serviam, teque diligam, tam bona dans specimina, aggregatus est numero fidelium: & hic fructus præsentis erat Consultationis.

CONSULTATIO VIII.

De Persona Filij.

Invisum concesseram amicorum quempiam, & abs eò, quod adverteret, in ipsius penetraveram cubile, cum mihi assumens libertatem, quæ inter amicos magis familiares, familiaris esse solet; Inveneram ipsum solum, erectum in pedes, & stantè coram magno quodam speculo, tamquè attentè se in illo considerantem, ut me ingredientem non observaverit. Videns ipsum hæc distentum occupatione, quæ ipsi prorsus præter morem erat! haud inaniter judicavi, nil hic subesse vel curiositatis, vel vanitatis, vel complacentiæ sui ipsius: Noveram enim ipsum supra modum pietati ac devotioni addictum, & à sæculi crepundiis nugisq; prorsus abstractum; nesciebam autem, quid suo revolveret animo, oculos suos ita immobiliter in speculum gerens defixos: non ita res habet cum veris Dei servis, sicut cum mundi ver-

nis & affectis: hi in omnibus non quærunt nisi vanitatem; illi contra non aliud, nisi quod mentem ipsorum attollere possit ad Cognitionem primæ veritatis.

Cum propius accederem, me prius in suo videbat speculo, quàm intrantem perciperet in suum cubile. Nolebat mox ab initio mihi suum communicare arcanum; sed conversus ad me, festivâ oris specie & hilari vultu dicebat mihi; Enim verò mirabile est; non sum pictor, & in momento mei ipsius tam perfectam, omnibusquè numeris absolutam efformo imaginem, ut magis exquisitam perfectiusq; repræsentantem peritissimus Mundi pictor efformare non posset. Quæ est manus hoc opus perficiens? mea namque non est, debet esse cujusquam alterius, quem non videam: ubi est penecillum, quo utitur? Ubi sunt colores, quos adhibet? Quis magnus est ille

Aa pictor,

Miraculum
naturæ in
speculo.

piCTOR, qui opus suum jam absol-
verit, antequam visus sit ince-
pisse? Qualis est pictoris hujus
genius, qui actionem dat, mo-
tum ac gestum picturæ suæ, abs
eo quod impertiatur ipsi vel sen-
sum vel vitam? An quem video
in hoc speculo, ipse ego sum?
Verum scio, me ibi non esse:
Ergone est alius? sed in cubili,
præter me, est nemo. Et qui-
cunque viderit, quod video, at-
testabitur, me idipsum esse.

Prodigium
specierum
intention-
nalium,
D. Bonay.

Est ne id, dicebam, quod ita
volvis animo? Ecce magnam tibi
Philosophiam! An nescis, quid
dicat Sanctus Bonaventura: De-
us dedit virtutem cuilibet rei,
ut producat speciem suam ex natu-
rali fecunditate; id est, quod
Deus supremus naturæ, sicut de-
dit omnibus Creaturis parvam
quandam sui esse participatio-
nem, ita etiam iis dederit admi-
rabilem quandam divinæ suæ fec-
cunditatis imitationem; ita ut
ne unica quidem sit, quæ facul-
tatem non habeat semetipsam
reproducendi in teneris quibus-
dam & imperceptibilibus imagi-
nibus, ex ipsismet prodeunti-
bus per naturalem quandam e-
manationem, abs eo, quod vel
quidquam artis conferant, vel
omnino cogitationem de hoc
fiscipiant, illasque in speculis
repræsentent. Hinc est, quod
natura vultum nostrum muni-
erit duobus oculis velut duo-

bus speculis naturalibus, in quibus
omnes visibiles Creaturæ se-
metipsas depingunt; non quod
complacentiam habeant semet-
ipsas iterum videndi reprodu-
ctas in suis imaginibus, sed ut
nobis voluptatem afferant ex-
hibendo conspectui nostro om-
nia opera Dei, velut exquisitis-
simos divinæ omnipotentiae ef-
fectus, quorum intuitu mens
nostra elevetur ad cognitionem
Auctoris. Et firmissimè credo,
te non fixè in speculum hoc tuos
defixisse oculos, quin infixeris
menti tuæ bonam de Deo cogi-
tationem.

Verum est, respondit mihi, quod,
cum viderem à memetipso me
reproductum, totum omnino ac
integrum, & quidem unico instan-
ti in hoc speculo, vehementer me
invaserit cogitatio de eo, quod
alias toties audivi; nimirum,
quod Deus Pater perfectissimè se
depingat in imagine suâ, quæ est
Filius ipsius unigenitus & alter
ipse.

Non est mirum, si aspiciendo
Deum, producat Deum, cum &
ego aspiciendo me ipsum, repro-
ducam me. Sed ego in speculo
me aspicio, quod est extra me;
& idè produco meam imagi-
nem extra me ipsum, & Deus Pa-
ter aspicit se in semetipso absq;
speculo, id est, in propriâ suâ ef-
fentiâ; & idè producit imagi-
nem suam intra semetipsum.

Ego

Speculum
sat clarè
exprimit
productio-
nem Filii
Dei à sinu
Patris.

Ego solummodò emitto speciem meam, quæ non est nisi leve accidens, in hoc speculum; hinc est, quod non producat nisi effectum sibi similem, id est, imaginem mortuam & accidentalem: sed Deus effundit & immitit immediatè propriam suam substantiam in suam imaginem; hinc est, quod sit imago viva & substantialis, quæque sit eadem cum ipso substantia. Ego non semper præsens sum huic speculo, ut ibi me aspiciam, ibique meam exprimam similitudinem: Sed Deus Pater semper est præsens sibi ipsi, semper ab instanti æternitatis oculos suos defixos tenet supra propriam suam substantiam, abs eo, quod vel unico momento desistat; hinc est, quod semper producat suam imaginem, quæ æterna est, sicut ipse, à cujus productione cessare non potest nec unico momento. Denique ego non sum nisi creatura limitata & supra modum in angustum coacta, & ideò non produco nisi imaginem mihi similem, id est, parvam & magnitudinem meam non excedentem. Sed Deus cum sit eius immensæ magni-

tudinis & in omni perfectionum genere infinitum, producit imaginem sui ipsius sibi in omnibus similem, quæ sit immensa in magnitudine, sicut ipse, infinita in perfectione sicut ipse.

Sic id, quod video per reproductionem mei ipsius in hoc speculo, non est adæquatum apographum, quod repræsentare mihi possit magnum illud Archetypum generationis æternæ Filij Dei in sinu Patris sui, quia infinito modo hic plus discriminis est, quàm similitudinis; Nihilominus fateri oportet, quod aliquid hic sit, quo tam benè illius concipiatur idæa, ut nihil in universo mundo illam melius repræsentet. Indago ubique, an aliquid forsan occurrat, quod majorem profundi hujus mysterij dare possit cognitionem, sed nihil invenio. Et hoc maximè sæpè ponderis fuit argumentum, super quo nostram institutum consultationem, ubi suavissima nobis occurrerunt illicia altius ponderandi prodigia generationis Verbi æterni in sinu Patris sui. Et ecce quâ ratione id sit peractum.

ARGUMENTUM.

1. Magna foret temeritas concipere velle generationem aeternam Filii Dei, cum hoc intel-

lectus humano sit impossibile.
2. Nihilominus magna est utilitatis, illam debitâ cum reverentiâ considerare.

ARTICULUS I.

Generatio-
nem no-
stram pro-
prium non
capimus,
quânto
minus il-
lam Filii
Dei.

PRæcipuum & Altissimum ex omnibus fidei mysteriis est, veritas Dei *Trini & Unius*. Proponitur id nobis ad credendum firmiter, & non ad clarè cognoscendum. Sanctus Gregorius Nazianzenus mirabiliter tum confutat, tum confundit temeritatem eorum, qui credere nolunt aeternam generationem Filii Dei in sinu Patris sui, ex eo, quod illam comprehendere non possint. Interrogat ipsos: An benè cognoscitis id, quod tangit vos ipsos? An benè comprehenditis propriam vestram generationem in sinu matris vestræ? An dicere nōstis, quâ ratione tot membra diversa fuerint ab invicem separata & organizata ex unicâ solâ vili, ejusdemque naturæ materiâ? An recordaris, quando tuam acceperis animam, & quâ ratione hæc tuum inceperit informare corpus? Cùm paulatim excresceres & vires acquirereres ad exendum ex hoc ergastulo, an quidquam ad hoc contulisti industriæ? An assensum præbuiisti? An id percepisti? An si centenæ circa generationem tuam tibi proponerentur quæstiones, vel ad unicam respondere posses,

quantūvis eidem fueris præsens & tui ipsius ageretur causa? quomodò in re, quæ tam propè, imò proximè te tangit, nihil cognoscis, nec quidquam dicere potes? An mirum sit, quod generatio æterna Filii Dei in sinu Patris sui tibi sit incognita: *Ergo tua Generatio tibi ignota est, quomodo Dei Generatio tibi nota erit?* Si credendum non est, quod comprehendere non potes, ne credas te formatum esse in sinu Matris tuæ, nec inde te prodidisse, cùm id comprehendere non possis.

Sed nonne videmus, Deum tam esse admirabilem in minimis suis operibus, ut voluerit res familiarissimas, quas manibus tangimus & quotidie oculis usurpamus, nobis esse incomprehensibiles, ad deprimendam intellectus nostri arrogantiam eumque adducendum, ut ipsemet confiteatur, factò imbecillitatis suæ in rebus tam abjectis experimento, sibi præsumendum non esse, quod comprehendere & captu suo assequi possit excellentias & magnitudines DEI? Aspicias facilitatem ac promptitudinem, quam habes reproducendi te ipsum in speculo;

8. Greg.
Naz. orat.
3. de Tri-
nit.

Pro-
inco-
hent
spec
inre
nali

lo; Est hic effectus tam vulgaris & frequens, ut nemo sit, qui miretur, cum indies occurrat in oculos. Nihilominus quis est, qui prodigium hoc capiat? Dicitur quidem, esse species intentionales, quæ ferantur in hoc speculum, quod corpus est diaphanum, ibique terminentur ac detineantur per corpus aliquod opacum, quod est retrò speculum. Sed quid sunt hæc species? & quomodo agunt tantà cum solertiâ ac vigore.

Prodigia incomprehensibilia specierum intentionaliū.

Siquidem non sunt ipsæ, corpus aliquod animatum, non sunt nisi simplices qualitates, & quidem qualitates non activæ, sicuti esset calor, neque enim ullam habent activitatem: Et tamen opus suum in unico confecerunt momento & omni citius cogitatione: Non sunt ipsæ visibiles in seipsis & omnia visibilia faciunt in speculis; non habent ipsæ colorem, & perfectissimè omnes colores exprimunt; non constant ipsæ quantitate, & tamen ad amussim omnem repræsentant magnitudinem: Non est ipsis vita, nec gestus, nec sensus, & tamen exhibent ac oculis obijciunt & motus & gestus & sensa gaudii vel tristitiæ in facie; non occupant ipsæ locum, & tamen sic omne implent spatium diaphanum, ut nullum omnino sit, ubi non sint; non habent ipsæ nec formam nec figuram, & tamen nec forma, nec figura est,

quàm ipsæ nō exhibeant: Et cum omnia hæc faciant, non sunt nisi simplicissima qualitas, & licet fœtus habeant à tam diversis in naturâ patribus productos, ipsæ tamen omnino ejusdem sunt naturæ.

Et quod stuporem auget, est, quod, cum totus aër his speciebus scateat, ipsæ tamen lateant, & ex iis non plus percipiatur, quàm si ibi omnino non essent. Omne spatium illuminatum objecta visibilia circumcingens ita refertum est invisibilibus hisce imaginibus, ut quocunq; tuos defixeris oculos, illæ tibi omnia repræsentent objecta, quæ in lineâ rectâ poterunt ad ipsos deferri. Res stupenda, quod ipsarum omnimodè diversarum multitudo sit infinita & tamen non commisceantur, nec confundantur inter se: album non misceatur, cum nigro; nec figura rotunda, quadrata, triangularis se invicem destruunt; tam immensa rerum copia, quarum quælibet magnum locum occupet, non invicem se urgent nec premunt in suis speciebus; magnum nemus, pratum innumeris floribus confertum, integra civitas, campus amplius ex unâ parte frumentis, jumentis ex alterâ pluribus cooperatus, omnia hæc convenient in uno oculi tui angulo, abs eo, quo misceantur, premantur, confundantur invicem; & quælibet repræsentat tibi objectum

particulare, à quo producitur, tam distinctè, quasi id solum in tuis esset oculis.

Non sunt ipsæ nisi accidentia, carentia virtute subsistendi ex semetipsis; nisi enim aliqua substantia illas sustentet, necesse est ut pereant: adhærent igitur aëri, vel alteri cuidam corpori diaphano; & tamen si ventis agitur aër, ipsæ manent tam immobiles, ut exhibeant objectum, quod repræsentant, absque ullâ vacillatione, absque agitatione minimâ. Non est tantæ sagacitatis ingenium, quod perfectè hæc & millena alia capere posset prodigia, quæ Deus includere voluit in rebus, quæ nihil esse videntur, quasque nemo ferè ponderat, cum tamen quanto magis ponderantur, tanto magis incomprehensibiles videantur. Verùm si intellectus noster hæret attonitus ex re tam tenui, nobisque aded familiari, utpote quæ continuo nostris obversetur oculis, an arrogare sibi audeat & adniti ad comprehendenda profundissima generationis Verbi æterni Mystera, in sinu Dei abscondita, quæ rapiunt in stuporem Angelos, nec intellectum sui capacem inveniunt, quam intellectum Dei ipsius?

An filius
nascatur
vel natus
sit,

Quando sapientissimi Ecclesiæ Doctores de his locuti sunt, non id fecerunt, ut explanarent illa velut optimè à se intellecta, sed

ut faterentur, hæc sibi esse incomprehensibilia. Sanctus Augustinus nescit, an dicere debeat, at, quod Filius Dei sit natus, vel an dicendum, quod nascatur actualitèr, vel an melius dicat, quod nasciturus est è sinu divini Patris sui. Est natus ab æterno, & nativitas ejus nondum transiit; nascetur in æternum, & Nativitas ejus non est futura; nascitur actualitèr, & tamen dici non potest, quod producatur, quasi nondum produci desisset. Sanctus Thomas ita hæc de re sentit: *Melius est, quod dicatur semper natus.* Inde est, quod sit fructus in perfectâ suâ maturitate ante tempus, cum productus sit in infinitâ suâ perfectione ante omnia tempora. Verba nostra, quæ transitoria sunt, eò pertinere nequeunt, ut dicere quid possint, quod significet verbum æternum & invariabile Dei æterni.

Et reverà, si Mystera divina comprehendi possent à nostro intellectu, vel nostris explanari verbis, digna non forent infinitâ excellentiâ ac magnitudine Dei. In hoc planè divina sunt, quia sunt incomprehensibilia & ineffabilia; nec optarem efficacius argumentum ad stabiliendam certitudinem nostræ fidei, nisi quod omnia, quæ credenda nobis proponit, infinito modo transcendant capacitatem intellectus

Mystera
divina de-
bent nobis
esse incom-
prehensi-
bilia,

S. August.
serm. 12.
de temp.

S. Thom.
q. 42. 6. 11

S. Chryfost.
hom. 2. in
Epist. ad
Heb.

tellectus humani : quanto fortè sermo deficit , tanto magis nos convenit glorificare Deum ; quod talem Deum habemus , qui Intellectum transcendit , & Cogitationis intuitum.

O Anima mea , quanta tibi gloria , quantum tibi gaudium , quod Deum habeas adeò magnū , quem intellectus tuus admirari , sed capere & perscrutari non possit : quem profundo adorare possis silentio , sed nunquam condignè laudare verbis ! quem amare possis ex toto corde tuo , sed nunquam amare tantum , quantum & amabilis ! Magne virtutis Religiosus cessit fati eo ferè tempore , & loco , ubi hæc scribo ; qui cum post obitum suum alteri sibi olim valde familiari apparuisset , hicque mox ab initio ipsum interrogasset : *Quis est Deus ?* Ipse hoc melius explanare non potuit , quàm respondendo : *Est ille , quem non satis amavi in vitâ meâ.* O quàm dignâ mente hoc est complecti infinitam Bonitatem Dei ! O quàm verè hoc est loqui , si abs intermissione nosmetipsos interrogemus : Anima mea , qui est Deus ? Est is , quem nunquam potes capere , tam est magnus , tam est adorabilis ; Est is , quem nunquam tantum potes amare , quantum est amabilis . Adora , lauda , admirare , ama super omnia , ama quantum potes & nulli parce labori , & nunquam satis ado-

rabis , laudabis , amabis : *Quantum potes tantum aude , quia major omni laude nec laudare sufficis , nec amare sufficis.*

Nihilominus licet indignissimus , vel minimam habere cognitionem de adorandis his Mysteriis , clam in sinu Patris , circa æternam generationem Filii sui unigeniti peractis ; Deus tamen tantâ erga nos fertur bonitate , ut voluerit nobis communicare illa , nosque docere eas , quas in corde suo maximè gerit absconditas veritates adeò sublimes , ut ipsi Angeli , qui clarè illas vident , non plùs tamen cognoscant ex illis , quàm nos addiscamus per dogmata fidei . Hinc est , quod Evangelistarum aquilæ , dilecto suo discipulo Joanni , tam altum concesserit volatum , ut elevaverit se super omne , quod est corporale , super omnes nobis invisibiles spiritus , super animam suam propriam , & denique super omne , quod non est Deus , & volaverit usque in sinum Patris æterni : roboravit adhæc hujus aciem aquilæ , ut fixis oculis intueri posset magni hujus solis , alium solem in splendoribus luminum suorum producentis fulgores ; dixerit insuper ipsius calamus ad explanandas nobis admirabiles hæc productiones verbis tam sublimibus , ut pronuntiata in stuporem rapuerint Cœlum & terram : Sunt namque

Intellectus
S Joannis
elevatus ad
videndam
generationem æternam Verbi

namque prodigiosa tot oracula, quæ probè considerata fateri cogunt, ipsum Deum esse, qui hæc per os Evangelistæ fuerit effatus; cum mortalium nemo unquam sic loqui potuisset: *In Principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: Omnia per ipsum facta sunt.*

In paucis hisce verbis exhibet nobis tres insignes idæas adumbrantes personam Filii DEI, nascentis à sinu Patris sui. Prima, quod sit cogitatio intelle-

ctûs Dei Patris, dum dicit nobis, quod ab æterno fuerat in suo principio. Secunda, quod sit verbum perfectissimè exprimens omnem Dei Patris cogitationem, dum dicit, quod verbum erat apud Deum. Et tertia, quod sit infinita virtus & fortitudo divini Patris sui, dum additi: omnia per ipsum facta sunt. Consideremus benè hæc tria, & ex his mirum in modum resplendere videbimus excellentias Verbi æterni.

ARGUMENTUM.

1. Filius Dei est Cogitatio intellectûs Patris æterni, quem imitamur, dum de Deo cogitamus.
2. Hac cogitatio est immensa & æterna, ac omnia illi sunt præsentia.
3. Ipsa est vita, & omnia habent vitam in illâ.

ARTICULUS II.

Intellectus
humanus
producit
cogitationes
in
infinium.

CUM anima nostra creata sit ad imaginem Dei, dici potest, intellectum nostrum parvam imaginem esse intellectûs Dei; adeoq; mirû non esse, quod tam miræ sit fœcunditatis, ut infinitas successivè concipiat cogitationes. Quod si benè imitari vellet intellectum Dei, cujus est imago, adniti deberet, ut non nisi unicam solam haberet cogitationem, quæ tota esset de Deo. Verùm in omni alio cogitationum genere tam est fertilis,

ut qui numerum inire vellet omnium cogitationum, quæ formantur in intellectu unius tantum hominis temporæ vitæ suæ, nunquam ad finem perveniret: Jam quilibet intellectus habet fœcunditatem suam majorem vel minorem, juxta majorem vel minorem intellectûs capacitatem & acrimoniam: Si ergò uno intuitu viderentur omnes cogitationes, quæ conceptæ fuerunt in intellectu hominum omnium à Creatione mundi, & concipientur adhuc usque
ad

ad finem ejusdem, quantum prodigium! Nonne abyssus foret, sui tantum aspectu incutiens horrorem? Ubi intellectus est Angelicus, qui his enumerandis sufficiat?

Verum si inveniretur in mundo intellectus, qui solus comprehendere posset, omnem infinitam multitudinem cogitationum, quæ occupant, quæ occupaverunt, vel quæ occupabunt omnes hominum intellectus, nonne intellectus hic foret omnino stupendus? Et si omnibus his concipiendis non formaret nisi unicum simplicem cogitationem illa includentem, & tam distinctè ac perfectè experimentem, ut ne minimam quidem omitteret circumstantiam, nonne hæc esset cogitatio ad prodigium miraculosa? Quid diceres de ejusmodi intellectu? Et quid cogitares de ejusmodi cogitatione? An satis illam admirari posses?

Intellectus
Dei non
producit
nisi unicum
cogitationem
omni-
experimentem,

Et tamen nihil hoc foret respectu intellectus Dei. Et si unicum hanc cogitationem, quæ tibi tantum admirationis ciebat, comparare velles cum simplicissimâ cogitatione, quam Deus Pater, in suo concipit intellectu; minor hæc foret, quam si parvam ignis scintillam è petra chalybe percussâ extractam & quantocyus disparentem æquiparare velles cum fo-

le. Et nonne hæc comparatio foret, quæ nihil comparationis haberet? Hoc nihil est dicere, quod per simplicem hanc cogitationem DEUS distinctissimè cognoscat omnes cogitationes hominum, qui sunt, qui fuerunt & erunt in mundo per omnes sæculorum periodos *Scrutans Corda & Renes Deus*. Sed ipse cognoscit omnes cogitationes, quæ nasci potuissent in intellectu omnium hominum, quos abs numero & sine potuisset creare: Et omnia hæc non essent, nisi minima cogitationis suæ scintilla. Hoc nihil est dicere, quod per hanc solam & simplicissimam cogitationem cognoscat omnia entia creata à Cælo Empyrico usque ad minimum herbæ cauliculum super terram, omnes simul atomos in particulari, horumque diversos ac inordinatos motus in aëre factos. Sed perfectissimè novit omnia, quæ facta fuissent in mille millionibus mundorum, quos creare potuisset, & omnia hæc, quæ nobis tam stupenda videntur, non nisi parvum arenæ granulum viderentur magnitudini intellectus Dei.

Quod admirabile, nec unquam sat potest comprehendi, est, quod perfectissimè cognoscat per simplicissimam hanc cogitationem, omnem essentia increatæ infinitudinem. Cognoscat per simplicissimam hanc cogitationem, omnem essentia increatæ infinitudinem. Cognoscat per simplicissimam hanc cogitationem, omnem essentia increatæ infinitudinem.

B b scit

scit suam immensitatem, suam æternitatem, suam omnipotentiam, & omnem infinitarum suarum perfectionum infinitam copiam, abs eo, quod nihil sit cognoscibile in divinitate, quod plenissimè non cognoscat per simplicissimam hanc cogitationem. O Deus! quantæ magnitudinis & incredibilis excellentiæ hanc oportet esse cogitationem! Deus Pater, qui ipsam produxit, totus ab illâ rapitur, tantum gaudii, tantum voluptatis in seipso haurit ex eo, quod illam produxerit, illamque adhuc in intellectu suo conservat. Et mirum non est, cum hæc cogitatio Deus sit, sicut is, qui eam produxit, & tamen non est, nisi simplex cogitatio Dei. An vides, quid efficiat intellectus, dum intendit ac se impendit ad cogitandum de Deo? An vides sublimissimam animarum contemplativarum occupationem? Emulantur hæc modo admirabili contemplationem Dei Patris, qui totus intentus attentè cogitare de Deo, non format nisi unicam simplicissimam cogitationem, quam nec mutat, nec unquam multiplicat, à quâ etiam nunquam distrahitur; & sic cogitando de Deo producit Deum sibi æqualem.

Magna occupatio animæ scilicet cogitantis de Deo.

Ah! Si cognosceret anima, quàm magni momenti in seipsâ conficiat opus, dum studiosè se applicat ad cogitandum de Deo;

tunc enim intellectus ipse ad similitudinem intellectus Dei formatus, nobilissimo modo imitatur hoc divinum Archetypum, cujus est imago! Nunquam excellentiori distineri potest negotio, & cœteræ occupationes omnes, etiam illæ, quæ magni videntur ponderis, uti foret reipublicæ tenere clavos, nil haberent ponderis, & in comparatione non essent nisi crepundia, nugæ ac puerorum ineptiæ. Mallem occupari & animo immergari uni soli piæ de Deo cogitationi, quàm si in intellectu meo haberem omnes alias cogitationes humanas ac naturales, quæ occupaverunt unquam caput & intellectum omnium omnino hominum; si namque omnes has haberem, non haberem nisi res frivolas, futiles ac inanēs; Deum autem solum dum mente meâ actuali ipsius reminiscentiâ complector, dicere cum veritate possum, habere me omnia: Et quia intellectus meus hæc ratione regalis evadit thronus, in quâ Dei residet Majestas, quam ibi contempro, quam ibi adoro, nemo in universo mundo est, qui me dignius, me excellentius occupetur.

Deus intuetur omnia simplici cogitatione, quam format de se ipso, tum ea, quæ sunt in ipso, tum illa, quæ sunt extra ipsum. Cura quam habet de rebus,

Cogitatio de Deo, quæ nobis facienda sunt ostendit.

stri: hora mortis nostræ; iudicium particulare animæ nostræ, vel universale omnium hominum, futurum est intuitu nostræ; sed omnia hæc præsentia sunt Deo. Ipse actualiter videt mundum è nihilo prodeuntem Virtute Verbi sui; videt Abraham suum immolantem Isaac, videt Davidem lacrymis rigantem stratum suum, videt Filium suum unigenitum Cruci affixum & morientem in Golgothæo vertice; videt diffluentem Martyrum sanguinem & omnium peccitentium animarum lacrymas; videt nos agonizantes in ultimo momento, quo anima nostra separari debet à Corpore; videt iudicium nostrum finale, & æternitatem nostram vel beatam, vel miseram, abs eo, quod quidquam ex his omnibus, illi sit vel

Quomodo præteritum, vel futurum; sed omnia illi sunt præsentia.

O Magna Cogitationis DEI æternitas, quàm es admirabilis? Ah! quid sumus coram te miserimi terræ pulvisculi? Nunquam scivimus res infinitas præteritas, & paucas illas, quas scivimus, tradidimus oblivioni; ex omnibus futuris nihil scimus; ne quidem, quid manè nobis sit eventurum, notum est nobis; nihil nobis restat, nisi parvum hoc præsens momentum, in quo non solum nescimus, quid rerum reaptè aga-

tur in universo mundo, sed vix minimam earum partem cognoscimus, quæ nosmetipsos concernunt: Et tamen magni videri volumus thrasones, credendo, nos, quanti quanti sumus, haud esse nisi sapientiam? Consilia meditatur in temporibus, quæ nostra non sunt, spondendo nobis, nos mira facturos, dum forsàn amplius nil erimus nisi cœnum aut cinis: Oculos nostros ejaculamur in eâ, quæ futura sunt, ubi omninò cœcetimus; convertimus & inflectimus illos super ea, quæ transierunt, ubi cuncta redacta nobis videntur in nihilum: Non nisi præsens habemus instans, ubi videnda clarè videre licet, & sæpè huc animum non adjicimus; & pro eo, ut repleamus illud bonis, quibus possemus, permittimus id vacuum omninò dilabi è manibus, intenti vel tædiis præteritorum, vel futurorum desideriis nobis profus inutilibus.

Mi Deus, quantum discrimen inter intellectum, qui obrui se finit ingenti cogitationum vanarum & imaginationum inutilium ac futillum multitudine, & illum, qui se occupat, in quantum potuerit, solâ & unicâ cogitatione de Deo? Nam in illo non sunt nisi tenebræ caligo, confusio; hic habitat in regione lucis ac luminis, ubi omnia clari-

Felix animus non nisi intenti cogitationi de Deo.

claritate cernit incredibili. Nam tu sola es, O Cogitatio Dei æterna, quæ vides ea omnia, quæ respectu nostri vel præterita vel futura sunt, unico tibi semper præsentissimo intuitu, dumque animam ingrederis, ipsam luminum tuorum facis participem. Moyses vidit in te Creationem mundi, & descripsit eam velut præsentem, quamvis respectu ipsius fuerit præterita. Vates sacri videbant in te futuros eventus hominum, illósque velut præsentem declarabant, licet respectu ipsorum futuri modo essent. Sed hoc inde est, quod nihil nec præteritum nec futurum sit æternæ cogitationi Dei: Omnia illi sunt præsentia.

Quomodo videre quis possit omnia peccata præsentia in cogitatione Dei.

Tu vides, mi Deus, omnia vitæ meæ præteritæ momenta, sicut & momenta omnia vitæ meæ futuræ; nec unicum quidem est præteritum vel futurum respectu tui; omnia tuis sunt præsentia oculis. Omnia, quæ commisi peccata, & quæ committam adhuc, nisi tua me ab his præservet gratia, tuo sistuntur conspectui, & illa omnia intueris cum horrore: Modicum boni, quod inventum est, vel quod inveniri poterit in vitæ meæ decursu, tibi est præsentissimum, & donorum tuorum dum aspicias in me pulchritudinem, conspicias unâ sordes,

quibus illa ex culpâ meâ deturpavi. Illa omnia si tantum aspiciam in meis cogitationibus, nihil hic video, non intueor mea peccata, nisi veluti res jam præteritas & longè remotas, non apparent nisi successivè, & hic tam imperfectus aspectus, non nisi tenuem mihi incutit horrorem. Verum si in cogitationem Dei me insinuem, illaque eodem cum ipso oculo intuear, omnia se simul & semel coram me sistunt, sicque sunt præsentia, ac si illa reipsâ adhuc committerem; sicque vix esse potest, quin maximum exin horrorem concipiam. Sic dicitur, Deum illa in divino suo lumine, omnia simul unita ac præsentia, cuius exhibiturum animæ in ultimo agone.

Si non aspiciam mortem meam & iudicium meum finale, nisi in cogitationibus meis, id solummodo futurum est, mihi que tam remotum, tamque incertum videtur, ut parum me moveat. Verum si me insinuans in æternam cogitationem Dei, illa considerem, sicut ipse videt, velut reipsâ jam existentia ac præsentia; si me videam agonizantem, & ultimum exhalantem Spiritum; si me intuear actualiter præsentem iudicio Dei, recipientem sententiam meam finalem, & irre-

vocabilem ingredientem me domum æternitatis, unde nunquam amplius pateat ulli vel concedatur exitus, impossibile est, quin vehementer me animo commotum sentiam.

Explicatio
orationis
pro mor-
tuis, qui
jam nobis
judicati
videntur.

Sunt, qui non intelligant, quomodo accipienda sit Ecclesiæ pro defunctis oratio, quæ ita sonat: *Domine JESU Christe, Rex Gloria, libera animas omnium fidelium defunctorum de Pœnis inferni.* Funditur hæc oratio pro animâ, quæ fatis cesserit fortassis ante decem annos, super quo ita discurremus: Certum est, sententiam Dei latam esse eodem momento, quò ipsa præsentata fuit iudicio ipsius; jam hæc sententia est irrevocabilis: Cui ergo bono preces tanta post tempora pro illâ ad Deum fusæ inservient? quin etiam si unica tantum dies, unica hora, unicum momentum à iudicio recepto intercessisset, quid prodesset intercessio ad Deum facta, ut exhiberet ipsi misericordiam, cum iudicata jam sit juxta exigentiam meritorum pro totâ æternitate, & iudicia Dei nulli prorsus subdantur mutationi.

Optimus hic foret discursus, si præteritum vel futurum daretur respectu Dei, sicut datur

respectu nostri; Si iudicium animæ fieret uno, & preces pro ipsâ ad Deum fusæ alio fierent tempore: Sed omnes hæ temporum differentia non sunt nisi pro nobis. Æterna Dei cogitatio videt omnia sic præsentia, ut iudicium omnium animarum, & preces etiam mille post annos pro ipsis factæ, respectu ipsius non sint, nisi eodem præsentissimo instanti; ita ut quæcumque ex omnibus sæculis hora oraveris, eodem omnino ores momento, quo ipsam iudicat. Hoc respectu tui sit longo post tempore, sed ante & post nullo penes illum existunt loco; omnia actualiter sunt præsentia magno illi æternæ suæ cogitationis momento; Et hoc prodigium est æternæ cogitationis Dei, nobis omnino incomprehensibile.

Annecto alterum non minus stupendum prodigium: Et est, quod divina hæc cogitatio non solum immensa sit in suâ magnitudine, æterna in suâ duratione, sed etiam viva, imò tota vita, & quidquid in ipsâ est, sit vita. Sic hæc de re nobis Sanctum Evangelium loquitur: *Quod factum est, in ipso vita erat.* Nam sicut videmus, quod architectus, qui formavit sibi in animo idæam pulchri aliqujus

Cogitatio
Dei est vi-

va.

Joan. 1.

cujus palatii, id in capite suo prius circumferat, quam manibus suis exequatur; sed circumferat id totum spirituale, & totum vivum. Lapidés, marmora, ligna, ferra & omnia alia pro materiâ structuræ inservientia, vivunt in intellectu architecti eadem vitâ, quâ vivit architectus ipse, licet omnia illa nihil vitæ habeant in esse suo naturali: *Arca in opere non est vita, Arca in arte vita est*: ita etiam Verbum adorandum, per quod omnia facta sunt (nempe hæc ipsa adoranda Dei Cogitatio, de quâ hic loquimur) circumferat in æternis suis idæis imaginem totius hujus Universi; Et hoc est, quod Theologi vocant mundum Exemplarem, tunc nimirum omnia in ipso vita erant, omnes lapidés ipsum componentes, vivebant propriâ ipsius vitâ; terra vita erat, & omnia Elementa vita erant: arbores, Cœlli, animalia, saxa, homines, omnia erant vita in ipso, quia hæc erant viva ipsius idæa; Et hæc idæa non est aliud nisi Deus ipse, immensus vitarum omnium Oceanus: *In ipso vita erat.*

Creaturæ
velut ab-
ortus per-
dunt vi-
tam, dum
nascuntur.

Sed quando pervenit ad pariendum id, quod conceperat & producendum foras, quod conceperat apud se intus, suum

exequens consilium in Creatio-
ne mundi: omnia entia creata,
dum ex hoc vitæ principio exi-
erunt, perdidit quasi vitam
hanc divinam, quam habuerant
in Deo: Eo modo, quo archi-
tectus, quando foris extruit
palatium, quod in suis gerébat
& circumferat cogitationi-
bus, tunc illud vita amplius non
est; sed tribuit unicuique Crea-
turæ talem naturam, talémque
perfectionis gradum, qualem
voluerit, juxta locum magis vel
minus nobilem, quem ipsi in
ædificio suo designare placuerit.
His non dat, nisi simplex esse,
sicut Elementis; Aliis esse & vi-
tam, sicut plantis: aliis esse vi-
tam & sensus, sicut animalibus:
aliis esse, vitam, sensus & ratio-
nem, sicut hominibus. Sed hæc
omnia cum semel exiverint ex
idæis Dei, vel vivâ hæc Dei co-
gitatione, non amplius vivunt
vitâ Dei.

Videbis, quid tulerint lucrî
omnes Creaturæ, dum ex an-
gusto hoc idæarum Verbi æteri-
ni palatio exierunt: quamdiu
in seipsis nihil fuerant, omnia
fuerunt in Deo, quia erant De-
us ipse: sed postquam in seipsis
aliquid esse cœperunt, quasi ni-
hil amplius sunt, cum non sint
nisi miserabiles Creaturæ, & ta-
les, quæ vix umbram habeant
tenuis alicujus perfectionis, in
medio

medio infinitorum, eorumque ingentium defectuum, ita ut unico momento dixeris id parum, quod possident, boni; pluribus autem diebus non enaraveris, quid ipsis deficiat, quibusque bonis careant.

Nostra anima sola potest redire in Deum, ut vivat vitam Dei.

Nihilominus nihil ex omnibus his, quæ ita ex idæis Dei per Creationem exierunt ad constituendum hunc mundum visibilem, unquam illuc revertetur, ut denuò vivat vitam Dei, nisi anima nostra. Ipsi soli concessa est hæc prærogativa, quod exierit è vasto hoc omnium vitarum Oceano, velut parvulus rivulus vitam hanc mortalem circumfluxurus, ut sic fluendo redeat seque denuò æternaliter immergat in immensum hunc, unde exivit, Oceanum. Et videtur, quod Creator ipsius, dum eduxit illam juxta idæas suas è sinu nihili, applicaturus ipsam ad informationem Corporis humani, divinâ manu suâ attigerit illam, velut si quis tangeret magnete acum pyxididis nauticæ, ut nullum haberet unquam motum, nisi ad quærendum, ad indagandum ipsum. Hinc est, quod videamus ipsam semper agitari & perpetuò irrequietam esse ad inveniendum Divinum hunc Magnetem, supremum ac summum suum bonum, quo solo satiari potest, ita ut nihil unquam faciat juxta mentem San-

cti Augustini, quod non dirigat ad quærendum Deum, adeoque nunquam solidâ frui possit quiete, quoad invenerit ipsum: *Irrequietum est Cor nostrum, donec requiescat in te.*

Sed invanum quæsissemus ipsum, nunquam potuissemus invenire hunc fontem vitæ, nisi ipse prius venisset nos quærere, qui perditum eram in regione umbræ mortis, ut doceret nos vias vitæ Exemplis ac Verbis suis, dicens nobis in Evangelio: Ego sum via, veritas & vita. Ille ipse est principium & origo vitæ adorandæ, unde exivimus, nos ad se revocans, nobisque demonstrans viam ad se redeundi. Sed quod admirabile est, & à paucis observatum, abscondere voluit vias vitæ sub specie & imagine mortis; & hinc est, quod plerique mortalium, non nisi externam attendentes speciem, illas fugiant & summè abhorreant.

Quando sacer Evangelicus codex nobis mysteriosa hæc verba annuntiat, loquens de Filio Dei: *Quod factum est, in ipso vita erat;* non solum dicere voluit, quod omnia, quæ in æternis suis idæis conceperat, fuerint in ipso vita; sed intelligendus quoque est, quod omnia, quæ acciderunt in verbo mortali carne vestito, adeoque omnia, quæ circa personam ipsius

tempo-

Deus abscondit nobis vias vitæ sub specie mortis,

For
vita
Chr
su
tis
lacr

tempore crudelissimæ passionis facta sunt, fuerint vita, & eternum vita sint. Hinc est, quod omnia divina ipsius effata, quæ prudentiam nostram destruunt humanam, sint vita: hinc est, quod omnia ipsius Exempla, quæ nobis reliquit, paupertatis, humilitatis, patientiæ, quæ mortem nostris afferunt sensibus, sint vita; hinc est, quod ipsius persecutiones, ipsius dolores, ipsius Crux, clavi, spinæ, quæ nobis tam acerbæ videntur, sint vita, & ipsa mors ipsius vera sit vita; & nunquam, quidquid fecerimus, inueniemus vias vitæ reducetes nos ad Venerabile hoc vitarum omnium Principium, unde exivimus, nisi ambulemus per viam, quam ipsemet nobis signavit: quia ipse est *viam & vitam*.

O Anima mea, si vitam velis, ex hoc fonte potes illam haurire. Ah! si benè degustares Spiritum Christi JESU; si felicitatem tuam statueres in imitandis ipsius Exemplis; si amares omnia, quæ amat, Crucem, contemptum, paupertatem, separationem ab omnibus occupationibus vanis ac mundanis, unico verbo, si ama-

res omnia, quæ in nobis extinguunt vitam veteris Adami: quantocyùs reperires vitam! Non incutiat nobis horrorem hæc mortis species, sub quâ abscondita hæc est vita: Nam hic quod apparenter facit mori, reipsâ tribuit vitam; quod affligit, consolatur; quod depauperat, locupletat; quod secundum speciem nos reddit miseros, ipso effectu felices nos reddit ac beatos.

Sequamur duntaxat CHRISTUM JESUM divinum nostrum Exemplar, quàm poterimus instantissimè, in veniemus omnia, quæ in ipso sunt, veram vitam esse: *Quod factum est, in ipso vita erat.*

Ecce longam considerationem de Filio DEI, quâ aspeximus ipsum velut cogitationem in intellectu Patris conceptam. 1. Cogitationem immensam in sua magnitudine. 2. Cogitationem æternam in suâ duratione. 3. Cogitationem vivam, quæ vitam tribuit omni eo, quod ipsam concipit. Videamus jam illum velut Verbum pronuntiatum à Patre, ad declarandam magnam hanc Cogitationem.

C C ARGU-

ARGUMENTUM.

1. Verbum humanum considerantem se in magnam rapit Admirationem.
2. Sed Verbum divinum omnem

- admiracionem transcendit.
3. Pater eo Nomine nobis illud donat, ut dignè possimus cum ipso loqui.

ARTICULUS III.

Agnatam nobis habemus hanc imbecillitatem, ut res in seipsis plurimum stupendæ, nobis vilescant, si assuecant nobis esse frequentes & continuæ; id quod indies videmus, vix amplius dignamur nostris usurpare oculis. Non admiramur, intellectum concipere tot ac tantas res, ut benè omnes mundi Creaturas suo includeret capiti, quia hoc ipsi solemne est ac usitatum formare in momento idæam omnis ejus, quod voluerit: Non admiramur modum, quo dotatus est à creatore, pariendi per Verbum, quod cogitatione concepit, & aliis hâc ratione arcana cordis manifestandi, quia nihil usitatus nobis, nihil frequentius est quàm verba. Verùm res adeò stuporis & admiracionis plena est, ut, si semel duntaxat contingeret in vitâ, quisquis videret, quisquis audiret, tanto prodigio, quod capere non posset, extra se raperetur.

Mirum prodigium verbi humanis.

E medio mei ipsius protrudo vocem, quæ unde veniat, nescio; quâ ratione formetur, ignoro,

cui dum certos attribuo tonos, certasque articulationes, alius qui nihil facit, qui manet in pace & silentio, novit illa, quæ meo conclusi animo. Dico ipsi, vidisse me pratum floribus ornatum, torrentem è vertice montis præcipitem actum, regionem denso ac conferto nemore instructam, civitatem totam è palatiis marmoreis compositam: Et ubi primùm ex ore meo prodit pratum, torrens, nemus, Civitas, quæ dum per aërem volant, & aures ejus intrant, & exinde in ipsius intellectum; in instanti, quo loquor, omnia, quæ in meo habueram intellectu, transmigrant in intellectum ipsius, & se ibi depingunt. Quis illicò produxit hæc omnia in uno intellectu? Et quis tam celeritèr illa transtulit in alterum? quâ transierunt? quis transtulit? quis transire, quis transferri vidit?

Sed quod mirabilius est, non nisi unicam conceperam cogitationem; non nisi unicum protuleram verbum, quando dixi, verbi gratia, aliquod pratum. Et si mille sint, qui me audiant,

Ecce.

Ecce tibi quantocyûs mille prata, quæ trajicio in ipsorum intellectum. Non habebam nisi unicum in meo intellectu, quod involveram verbo aliquo sensibili, quod dum pronuntiavi, projecit in aërem; Et ecce in instanti totum replet aërem undequaque diffusum prato, quod producit in omnibus auribus ad id recipiendum dispositis, abs eo, quid quisquam ex illo quid videat, aut constet, quas adhibuerit machinas ad tantum conficiendum opus, in cujus productione tamen tantæ est promptitudinis, ut in momento propè & id inceperit & confecerit. Sermonem prosequor & successivè nomino omnes milites alicujus exercitus ad triginta millia hominum, quos omnes volare facio per aërem; abs eo, quod videantur, illosque millies multiplico in auribus & intellectu mille personarum me audientium. Quis hoc prodigio non raperetur extra se, nisi tam usitatum esset, ut ne quidem occurrat animo aliquam desuper faciendi reflexionem.

Elevatio
mentis ad
Deum cir-
ca prodigium
verbi
humani.

O Omnipotens creator mundi, quàm es admirabilis in minimis tuis operibus! quanta altitudo sapientiæ tuæ! O magne mirabilium omnium artifex, qui omnia hæc noveras, hæc

disponere ratione! Tu inclusisti Spiritum immortalem corpori mortali, dum hominum cuilibet animam dedisti rationalem. Et ut animæ hæc facili inter se frui possent commercio, porrexisti illis admirabilem hunc modum, cogitationes spirituales, quas intus conceperint in animo, vestiendi quædam corporum formâ, vel saltem corporali aliqua qualitate, vocibus nimirum sensibilibus illas involvendo, ut quocumque voluerint, transferre ipsas possint, ubi denuò fiant spirituales, suisque iterum exuantur corporibus, dum in aliam comitant animam rationalem. Et hæc nemini pariunt admirationem, quia tam usu recepta sunt, ut nullus illa consideret, ad admirandam & extollendam in his excellentiam & magnitudinem Dei.

Quando nobiscum ipsis interius loquimur, & propriis nostris cogitationibus in colloquii morem nos distinemus; Verba nostra sunt tota spiritualia, quia Spiritus est, qui loquitur spiritui. Et hoc alteri magno accensendum est prodigio, quod similiter non agnoscitur: nempe, quod aliquis Spiritus loquatur, sibi ipsi, secumque colloquiū, congressum ac consuetudinē instituat, haud aliter ac si duo ipsorum

Prodigium
intellectus
secum ipso
loquentis.

numerarentur; Ille, qui loquitur, & alter, qui auscultat. Si unicus duntaxat est Spiritus, quid dicere sibi potest, nisi quod jam novit? Et si novit, quâ voluptate perfunditur, secum ipso fundendo sermonem, ac si aliquid addiceret ab aliquo, quod nondum novit? Et nihilominus reperies plurimos, quibus omnis alius congressus parit fastidium, quibusque major delectatio, voluptasque solidior similitudine non est: ut in hac constituti majori cum libertate interius secum ipsis possint conversari. Ah! quàm verum est, quamque luculentè hoc unicum nobis ostendit, animas nostras esse factas ad similitudinem Dei?

Prodigium
intellectus
Dei sibi
metipsis
loquentis.

Deus purus est Spiritus, & summa adorandi hujus Spiritus voluptas est, loqui sibi ipsi & secum ipso distineri in profundo divinitatis suæ penetranti. Ah! quid sibi ipsi dicere potest, nisi quod jam novit? Et si omne jam novit, quod sibi dicit, quomodo infinitam invenit voluptatem ab æterno dicendo sibi id, quod tam benè novit, cum novi omnino nihil exinde addiscat? Etiam nos voluptate fruimur, inveniendò abs intermissione res novas, quas nobis ipsis recensemus, dum nobiscum interius loquimur. Sed Deus nihil de novo addiscit, nec dicit ali-

quid, nisi quod ab æterno dixit, & dicit in æternum. Nos dicimus plura verba, nos concipimus plures cogitationes, sicque nobiscum ipsis instituimus plura diversa colloquia ac congressus, quibus animum relaxemus: Sed Deus non concipit, nisi unicam cogitationem, nec sibi dicit nisi unicum verbum, quod post se non trahit longam colloquiorum seriem, sed consistit in unico tantum puncto, infinito modo simplici, & infinito modo indivisibili.

O Prodigium hujus verbi, quod Deus solus pronuntiare, Deusque solus potest intelligere! Nos in infinitum multiplicamus cogitationes nostras, & ut unicam cogitationum nostrarum enuntiemus, indigemus pluribus verbis: Non facile invenias os, quod par sit parere per verba omnes cogitationes, quas conceperat intellectus; harum partem plurimam suffocari necesse est in sinu, in quo conceptæ sunt; Cum nemo sit, qui omnia dicat, quæ cogitat, Non nisi Deus solus dicit omnia, quæ cogitat; nam ipse solus non nisi unicam concipit cogitationem, & ipse solus non dicit nisi unicum verbum, quod perfectissime exprimit omnem cogitationem ipsius; non dicit hanc nisi sibi ipsi, & ipse solus hanc intelligit,

Deus solus
loquitur,
quod cogitat.

telligit, & nemo illi potest respondere. Quid diceret de aliquo verbo, quod ita simplex foret, ut etiam non constaret ex pluribus syllabis, nihilominus distinctissimè exprimeret id, quod exaratum est in omnibus bibliothecis, & clarè enuntiaret omnia, quæ omnes homines dixerant ab Adam & dicent usque ad ultimum posterorum suorum? Nonne videtur tibi prodigiosum omninò hoc fore Verbum; nihilominus hoc nihil esset, si in comparationem veniret cum verbo Dei Patris, quod distinctissimè ipsi exprimit omnia, quæ Deus scire & comprehendere potest totâ infinitæ suæ sapientiæ latitudine,

Deus mit-
tens nobis
verbum
suum, in-
ducit illud
rebus sen-
sibilibus.

Quamdiu Deus non loquebatur, nisi sibi ipsi interiorius, divinum ipsius verbum purè erat spirituale, omnimodè inclusum in sinu ipsius; & nemo præter ipsum noverat, nec quid cogitaret, nec quid diceret sibi ipsi. Sed quando patefacere nobis voluit arcana cordis sui, nobisque qui corporales sumus, sumum ablegare verbum, induere ac vestire illud debuit re quædam sensibili, ut se nostræ accommodaret agendi formæ, rationi, instituto; Et quantocyùs circumcinxit illud carne nostrâ mortali, nostrisque exposuit oculis; Dum nempe in my-

sterio Incarnationis *Verbum Caro Factum Est*; post hæc etiam obtexit illud sub voce sensu perceptibili, & verbis, quæ nostris haud essent absimilia, ut in prædicatione nobis liceret percipere auribus; sicque etiam dicimus: *Audi Verbum Dei*: Et iterum abscondit illud sub speciebus panis, ut id præberet nobis ad manducandum, sicut in Mysterio Sacro sanctæ Eucharistiæ: Et hoc ubivis est idem Verbum, quod ex ardentissimo se nobiscum conjungendi, nosque seipso satiandi ac replendi, sicut & portandi ad penetralia cordis nostri illa prodigia, quæ annuntiat cordi divini patris sui desiderio, diversis se vestit & contegit modis, ut sic per plures quasi januas sibi ad nos introitum paret, per os, per oculos, per aures. Sed ultra hoc, loquitur etiam nobis sæpius interiorius ad cordis aures per divinas gratiarum suarum inspirationes.

O Verbum adorandum, quod induere voluisti amictum ex carne, ut visibilem te redderes oculis carnis nostræ. O divinum Verbum Patris, quod cum ipso ab æterno loquens de ineffabilibus ipsius Excellentis, te nobis reddere voluisti manifestum, ut de iisdem loqui nobis posses, ac eorundem quoque nobis communicare noti-

tiam! Ah instrue nos! fac nos cognoscere bonitates tuas.

Loquere fortiter ad corda nostra, ut audiant te & firmiter credant, persuasumque habeant, quidquid dixeris illis: *Sonet vox tua in Auribus meis.*

Canr. 2.

O Verbum admirabile, quod exhauris omnia verba ex ore hominum, dum verba de te facere intendunt. O Verbum magnum, quod tam perfecte exprimis omnem infinitudinem infinitarum cogitationum Dei Patris tui! quæ vel Angelorum vel hominum lingua de te loqui posset? Venerabundo, admirationis & stuporis pleno adoro & revereor te silentio.

Ah! non comprehendo te, sed comprehende me tu ipse, absorbe me, & feliciter submerge ac tumula me in profundis abyssis tuis, ut inde nunquam amplius mihi liceat exire. Aufer à me omnia verba humana, cumprimis quæ vana sunt & inutilia, & tu solummodo sis omne verbum meum.

Loqui possumus cum Deo per proprium ipsius verbum ad hoc ab eo datum, 1. Pet. 4.

Optarem hinc bene intelligere id, quod dicit nobis Sanctus Apostolus Petrus: *Si quis loquitur quasi sermones Dei.* Quando nos loquimur cum Deo, necesse est ipsum loqui proprium suum idioma. Non habet is, nisi unicum solum Verbum di-

vinum, & aliud idioma non callet. O Consolatio animæ Christianæ. Non eramus idonei loqui cum Deo, nescientes, quo idiomate ipsi loquendum fuerat, ut nos intelligeret; sed tantâ erga nos usus est bonitate, ut proprium suum nobis verbum donaverit, id ipsum verbum, quod sibi ipsi æternaliter loquitur, quodque omnes ipsius enuntiat & manifestat Excellentias: Divinum hoc verbum voluit, ut nostrum fieret, & nostrum reipsâ esset, illoque uti possemus velut re ad nos pertinente. O quàm dignè ergo mihi jam licet loqui cum DEO per hoc verbum! dicam ergo cum Regio vate: *Eructavit Cor meum Verbum bonum.* Si Verbum adorandum, quod dedit mihi Pater, regnet in corde meo, non amplius loquar DEO nisi per ipsum, dicamque ipsi:

MI DEUS! Ignotæ mihi sunt infinitæ excellentiæ ac perfectiones tuæ, nec illas deprædicare sat possum Carmine laudis, adorationis & gratiarum actionis; sed Verbum tuum, quod est meum (quia illud mihi donasti) cognoscit illas perfectissimè. Est igitur mihi animus tibi dicere per illud ea omnia, quæ tibi id dicit de gloriâ tuâ, magnitudine tuâ, excellentiis tuis.

Quomodo loqui debeamus Deo, per proprium ipsius verbum.

tuis. Id tibi has dicit in corde tuo absque submissione & absque adoratione, quia tibi æquale est; Sed tibi has dicit in corde meo, & in nomine cordis mei, profundissimam cum Reverentiâ, & humillimam cum submissione, quæ tibi debetur à miserimâ tuâ Creaturâ. Dignè tibi loqui non possum de amore infinito, qui tibi debetur, quemque tibi reddere summè vellem, cum me lateat, quantum sis amabilis. Sed Verbum tuum adorandum, quod est verbum cordis mei, novit hæc omnia, & illa mirificè tibi exhibet: Vota ergo mea sunt ea omnia tibi dicere, quæ desuper id tibi dicit & loquitur. Scio id infinito modo amare te, sicut infinito modo tu amas illud. Cum igitur id meum sit, concessum mihi fuerit eo uti, velut re mihi propriâ, ut tibi dicam in illo & per illud, quod tibi dicere non possum ex me ipso.

Non intelligo ea omnia, quæ tibi id dicit, cum hæc infinito modo excedant captum meum; Consentio tamen in omnia, quæ tibi dicit, & unicum meum est desiderium, ut illa prodeant &

proficiscantur è visceribus cordis mei, liceatque mihi dicere cum Vate Regio: *Eruclavit Cor meum Verbum bonum.* O quanta mihi est consolatio firmiter imprimere animo meo amabilissimam & suavissimam hanc cogitationem, quamque mihi volupè sæpius hæc dicere Verba: *Eruclat Cor meum Verbum bonum*; cum sanctâ hæc intentione, dicendi Deo omnia, quæ dicit ipsi adorandum illius Verbum, quod factum est meum dono ipsius munificentissimo, quo me voluit honorare.

Postquam admirati sumus excellentias Filii Dei, considerando ipsum velut cogitationem & Verbum Divini Patris sui, Sanctus Joannes, qui in hæc consuetudine nobis dux est, eundem nobis proponit velut brachium & fortitudinem Dei, dum dicit nobis: Omnia per ipsum facta sunt. Hoc non minori consideratione dignum est.

ARGU-

ARGUMENTUM.

1. Nihil tam est debile, quam Verbum hominis.
2. Sed Verbum Dei est omnipo-

- tens.
3. Nonnisi erga cor hominis impotens esse videtur.

ARTICULUS IV.

Verbum
humanaum
effari res,
sed non
efficere
potest,

EX parte hominum longè aliud est dicere, & aliud facere; Nam licet verbum hominis admirabilem habeat virtutem transferendi idæam omnium Entium in intellectu suo conceptam, & reproducendi illam in intellectu aliorum: Verum tamen est, illud esse tam impotens ad producendas res illas, quarum idæam significat, ut, si congregaveris omnes in mundo homines, ad constituendum ex iis exercitum potentissimum, qui par foret evertendis urbibus & transportandis montibus: Si nonnisi solum adhiberent verbum, totus ac integer hic exercitus tantæ foret debilitatis, ut, quando omnes loquerentur simul, & ex totis viribus suis per integrum clamarent & vociferarentur annum, loquendo producere non possent vel unicum herbæ cauliculum in terrâ, vel culicem in aëre: quin imò loquendo duntaxat transferre non possent minimum arenæ granulum ex hoc in locum alterum. Ratio est, quod verba non sint data nec concessa homini, ut per illa

res efficiat, sed illas dicat, sicut manus ipsi datæ sunt ad faciendum, non ad dicendum.

Sed Verbum divinum tam admirandum est in suâ potentia, ut respectu Dei dicere, non nisi eadem sit res. Verbum ipsius non differt à manu ipsius, & manus ipsius non differt à Verbo ipsius. Ille dixit, ut fiat lux, & illicò facta est; ille dixit, ut fiat firmamentum, & conuò factum est. Et quod melius resplendere facit patientiam hujus verbi infinitam, illud est, quod faciat omnia ex nihilo, abs eo, quod illi stent vel minimo, abs eo, quod vel minimâ utatur machinâ ad opus suum conficiendum, illud est, quod appenderit super nihilum immensam hanc mundi molem; quod denique, sicut omnia produxit è nihilo, ita denuò in nihilum redigere possit, abs ullo alio labore, nisi quod suam suspendat virtutem ac desinat ipsa conservare. O admirabilem potentiam divini verbi? Uti potentiam huic similem reperias?

Veruntamen nondum his concluditur limitibus. Ipsa tam stupen-

Dicere &
facere a-
facere a-
pud Deum
est idem,

Mirabilis
potentia
Verbi di-
vini,

stupenda est, ut Deus unicum Verbum dicendo producere potuisset centies millenos alios mundos, hoc jam producto longè pulchriores & pretiosiores illosque ita disponere, ut secundus tantundem superasset hunc primum in magnitudine, pulchritudine, & omnibus aliis perfectionibus, quantum his superat arenæ granulum. Perpende benè comparisonem inter utrumque, & imaginare tibi, si potes, quantæ hic secundus foret magnitudinis. Et cum tertius transcenderet tantundem secundum, quantum hic transcendisset primum: consequenter quartus præcelleret tantum tertio, quantum hic præcelluisset secundo; Et iterum quintus antundem excelleret in magnitudine, in divitiis, in prerogativis quartum, & sextus quintum; Et sic deinceps usque ad centesimum, usque ad millesimum, usque ad centies millesimum. Reduc in mentem consideratè & perpende omnes hosce mundos, unum post alterum, & allabora illorum dimetiri inter se proportionem: quis intellectus imaginari sibi poterit magnitudinem, pulchritudinem, & incomparabilem excellentiam ultimi ac extremi? Et nihilominus omnia hæc non plura illi stetissent, nisi verbo unico: *Ipse dixit & facta sunt.* O admi-

rabilem potentiam Verbi divini, quis te comprehendere posset!

Si quæras; unde desumeret materiam pro extruendis tot tamq; amplis mundorum ædificiis? responderem tibi: Illos omnes produceret è nihilo, haud aliter, quàm primum; sed quod indigeret sæculis ad illos conficiendos & in ordinem redigendos? responderem tibi: Non nisi unico uteretur momento: quanto arficum numero haberet opus ad illos tantillo tempore absolvendos; responderem: Unico oris sui verbo hæc omnia conficeret. Sed tandem ubi inveniret tantum spatii, quo collocaret tam prodigiosæ magnitudinis massas, ita ut una foret extra alteram? responderem tibi: Ipsa immensæ latitudinis sunt spatia extra res omnes creatas, in quibus omnes hos mundos collocaret, qui non plus ex illis occuparent, quàm unus ex universo aëre occupat atomus. O Deus! quàm incomprehensibilis est ergò Divini hujus verbi potentia! O quàm verè ipsum est fortitudo & brachium omnipotentis Dei!

Et tamen hæc omnia ne minimam quidem illius partem ostendunt: Nam postquam hæc omnia produxisset, tantos adhuc alios mundos novos creare posset, quot particulares in his omnibus haberet creaturas, disponendo illos in eodem

Divitiæ
Verbi divini
omnibus
prospicientis,

Intellectus
humani
absorbetur
consideratione
potentia
verbi
æterni,

D d

Utatis

litatis ordine, sicut præcedentis; Et iterum è sinu nihili progignere tot alios adhuc majores, quot particulis se componentibus constarent hi postremi, sicque continuare in singulas integri sæculi horas, quin & momenta. Intellectus confunditur, seque perdit in hisce abyssis, & confitetur, omnem suam vim esse imparem ad concipiendam minimam infinitæ potentiæ partem, quâ viget & valet verbum Patris. O si omnes hi mundi per potentiam tuam reipsâ fuissent producti, optarem O Verbum divinum, ut nonnisi ex linguis laudes tuas resonantibus fuissent compositi; optarem, ut omnes fuissent tot corda decumana, vehementissimè amore tuo succensa; optarem, ut linguæ hæc & corda hæc in meâ fuissent potestate; Et promptissimè fuisssem confessus, nihil adhuc me habere, quo possem te laudare, quo possem te amare juxta debitum meum, juxta desiderium meum, Eheu! quod dici possit, me habere nonnisi unam linguam, nonnisi unicum cor, quæ sunt, quasi non sint; Et hæc non impendam, saltem sine ulla exceptione, ad te laudandum, ad te amandum perpetuò!

Deus potest
est inclu-
dere cen-
ties mille

Adjicio hic alterum adhuc prodigium, apparenter magis adhuc stupendum omnibus his hucus-

que enumeratis ad declarandam ^{mundos} majori cum stupore infinitam ^{in grano} verbi divini potentiam; Et est ^{arenæ.} hoc, quod, posito, omnes innumerabiles hos immensæ magnitudinis mundos reipsâ fuisset creatos, ipsi ab illo includi poterint, abs eo, quod se invicem comprimerent, in unico parvo arenæ granulo. Quis intellectus non obstupescet, non obtenebret, non quasi hebescet & attonitus hærebit, ad propositionem tam inauditam, inusitatam, paradoxam? Et quis non dicet continuo, absque reflexione desuper factâ: Hoc absolutè est impossibile? Sed nonne hujus prodigii specimem habemus ante oculos, dum integrum & adorandum corpus suum, sub minimâ sacro sanctæ hostiæ includit particulâ? quis dubitat, quin æquè facilè includere hic posset mundum universum? Et si includere potest unum, potest etiam includere centum alios, & centies millenos alios, si velit, illis auferens quantitatem suam externam, sicut abstulit corpori suo adorando in sanctissimo Sacramento; nihil enim est illi impossibile. Sed Majestas omnipotentis ejus nobis est incomprehensibilis, & multò minora minimo fabuli grano sunt ingenia nostra ad complectendas omnes ipsius excellentias.

Quis ergo resistere poterit in-

Cor huma-
num solum
finitæ

resistit po-
tentia ver-
bi Dei.

finitæ verbi huius potentia? Nihil est ex totâ omnium entium, sive actualium, sive possibilium latitudine, nisi cor obstinatum, nolens se dedere Deo suo. Vocat ipse creaturas omnes ex abyfso nihili, & mox obediunt ei; Et si vocare adhuc vellet centies millenos alios mundos, mox quæque obtemperarent. Vocat autem & ipse hocce cor ex iniquitatum suarum abyfso, & non obedit; vocat illud centies, & centies surdo cantatur fabula; diceret libenter, quod populus ille rebellis dicebat Moyfi: Loquere tu nobis, qui homo es nobis similis; sed conticesce Verbum divinum, non loquere nobis: *Non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Si audiam te mihi dicentem, relinquenda fore omnia, ut sequar te, necesse mihi erit mori mundo; Et ego sic mori nolo. Si audiam te mihi denuntiantem, quod oporteat agere pœnitentiam, vel perire æternum; quod oporteat contendere, ut intremus per angustam portam, & multi sint, qui quærent intrare, & non poterunt: moriendum mihi erit voluptatibus meis, ac seria mihi agenda pœnitentia; Et ego sic mihi ipsi mori nolo. Ne loquere mihi tam alta, o Verbum divinum, nam sic me mori facies; Et ego semper vivere malo in vitâ meâ mundanâ & in omnibus sa-

tisfacere propensionibus sensuum meorum.

Quid est hoc, mi Deus? Unicuique verborum tuorum vim habuit educendi è nihilo tot creaturas: tanto jam tempore mihi loqueris, & ego semper contabesco in meis miseriis. Nonne sum creatura tua? Virtus tua, o Verbum divinum Dei mei, jam extraxit me olim è quodam nihilo, cur ergò relinques me in alio multò magis miserabili, nihilo scilicet peccatorum meorum? loquere Domine, & fac me obedire tibi non obstante repugnantia meâ; ne attendas libertatem, quam dedisti mihi; Ecce illam tibi restituo, ne resistere amplius tibi liceat, meque rebellem exhibere adversum te. Loquere mihi, sicut locutus es nihilo, & eadem ratione fac tibi me obsequi; loquere, Domine, quia audit servus tuus; sed loquere fortitèr ad aures, cordis mei; scio namque id magis durum, magis surdum, magisque insensibile esse petrâ; sed loquere ad petram hanc, & dabit tibi aquas, aquas lacrymarum obedientia suæ tesserâs.

Quod si resistat, mox percutere ipsam binis vel trinis vicibus paternarum castigationum tuarum virgâ; sed neque requiem neque inducias illi concede, quo ad tibi cesserit ac præstiterit obedientiam. O Verbum adorandum

D d 2 Paris!

Patris ! O omnipotens Verbum Dei mei, à quo habeo, quod sum; perfice opus tuum, move fortiter, trahe efficaciter, flecte penitus cor hoc, quod dedisti mihi; & triumphā de eo per validos gratiarum tuarum motus, quibus cor, quantumvis durissimum, non resistat, cum hæ con-

cessæ sint ipsi ad tollendam ipsius duritiem, & flectendam rebellem ipsius voluntatem, tuæque conformandam. Ah ita fac! ut perpetuò laudem & adorem Majestatem verbi æterni velut cogitationem, velut verbum, velut fortitudinem infinitam divini Patris sui. Amen.

CONSULTATIO IX.

De Spiritu Sancto.

Joan. 3.

SI assistere cupias Consultationi pulcherrimæ, quæ unquam instituta sit in mundo, circa adorandam Spiritus Sancti personam, aperi Evangelium Sancti Joannis capite tertio, & audies ipsum Christum Jesum, de magno hoc argumento agentem cum Nicodemo, modo tam profundo, tam sublimi, tam admirabili, ut, si benè comprehendere possimus id, quod ipsi in divino hoc enuntiavit colloquio, plura sciremus de hoc, quàm omnes mundi Theologi nos possent edocere.

Omnia oracula per os æternæ hujus sapientiæ pronuntiata, adoranda sunt & stupenda; quod tamen nobis enarrat de Spiritu Sancto, habet nescio quid tam dulce, ut impossibile sit id auribus haurire, quin ineffabilem cor hauriat dulcorem, quo col-

liqueat: siquidem hic nobis loquitur ex abundantia cordis sui; loquitur nobis de Spiritu Sancto per ipsummet Spiritum Sanctum: Verum enim est, Spiritum Sanctum inhabitare cor ipsius, id est, divinam ipsius voluntatem, quæ origo est, unde procedit, & centrum, ubi quiescit. Ex voluntate hæc divinâ, in quâ ab æterno habitat, communicatus est modo quodam nobis incomprehensibili, voluntati humanæ Salvatoris in mysterio Incarnationis: Exinde diffundebat gratiam in labia ejus tantâ cum abundantia, ut omnia, quæ dicebat, fuerint verba vitæ æternæ: *Verba vitæ æternæ habes.* Audiamus cum reverentiâ admirabilem instructionem, quam dat Nicodemo, & fiamus cum ipso Discipuli divinæ hujus sapientiæ. Haud poterit.